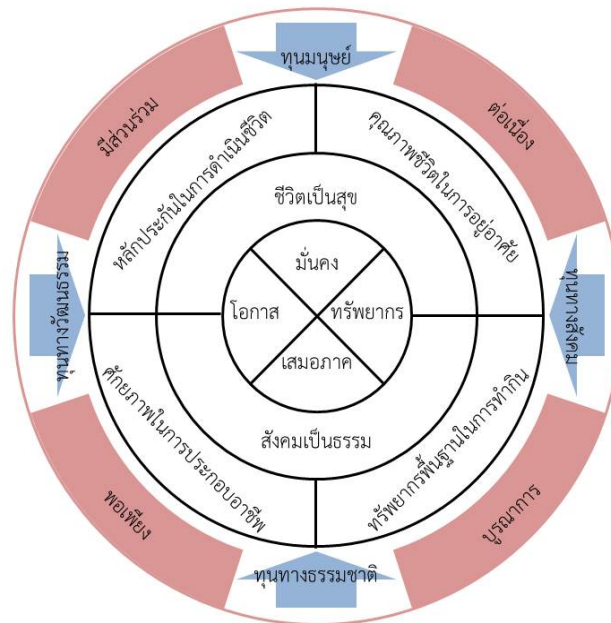

ส่วนที่ 7 การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในสังคมเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมไทยเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข

หลังจากการสังเคราะห์เอกสารต่าง ๆ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ของสังคมไทยและ การสังเคราะห์ประเด็นสถานการณ์ปัญหาของสังคมไทยจากผู้รู้ (Key Informant) ในวงกว้างในประเด็น มิติต่าง ๆ ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวม หรือสภาพในระดับมหภาค ดังนั้น เพื่อเป็นการฉายภาพ หรือสะท้อนให้เห็นถึงรายละเอียดของปัญหาที่เป็นอยู่จริงในเชิงลึกยิ่งขึ้น จึงต้องอาศัยข้อมูลในระดับจุลภาคมาประกอบ การวิเคราะห์ โดยการศึกษากรณีพื้นที่ตัวอย่างในระดับชุมชน ทั้งในพื้นที่เขตเมืองและพื้นที่ชนบทจากทั้ง 4 ภูมิภาคของประเทศได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวม หรือสภาพในระดับมหภาค ดังนั้น เพื่อเป็นการฉายภาพ หรือสะท้อนให้เห็นถึงรายละเอียดขององค์ความรู้ และเครื่องมือในการวางรากฐานสู่การขับเคลื่อนนโยบายสังคมและกลไกการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

จากการสังเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพดังกล่าว สามารถสะท้อนการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมเพื่อให้ได้ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์ที่สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการขับเคลื่อน การพัฒนาสังคมไทยเพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ซึ่งสามารถสรุปรายละเอียดได้ดังนี้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งต่างๆ ทั้งการทบทวนเอกสารสถานการณ์ และองค์ความรู้ การฉายภาพสถานการณ์เชิงประสบการณ์จากผู้รู้ การสังเกตสภาพปัญหาจากชุมชน และการถอดบทเรียนจากชุมชนต้นแบบ สามารถนำมาประมวลและสังเคราะห์เป็นตัวแบบเพื่อการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายได้ ดังภาพต่อไปนี้

ภาพแสดงกรอบข้อเสนอเชิงนโยบายส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

เบ เบาะสงท ทวอสร เทพพงบว เวณ เทตองก เรเทเทตชน สวณ งบวบ เบนสวทสททอนเงแนวทาง หรือวิธีการที่จำเป็นเพื่อขับเคลื่อนไปสู่เป้าประสงค์ และปัจจัยสนับสนุนที่เป็นเงื่อนไขของความสำเร็จ

การจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายจะอาศัยตัวแบบข้างต้นเป็นกรอบ ประกอบด้วยข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ มากล้นกรองและสังเคราะห์ด้วยเทคนิคการสร้างนโยบาย (Policy Making) ซึ่งประกอบด้วย การก่อตัวของนโยบาย (Policy Formation) และการกำหนดนโยบาย (Policy Formulation) เพื่อสร้างเป็นชุดข้อเสนอที่ประกอบด้วย หลักการและเหตุผล วาระนโยบาย วัตถุประสงค์ของนโยบาย และมาตรการ ดังนี้

1. หลักการและเหตุผลของนโยบาย

การพัฒนาประเทศในช่วงกึ่งศตวรรษที่ผ่านมา นับตั้งแต่ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนา เศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็นเครื่องมือชี้้นำในการขับเคลื่อน และนำพาประเทศ ได้ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลง และผลกระทบมากมายทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

ในระยะแรกของการพัฒนาดังแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 ถึง 7 ได้มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสำคัญ ซึ่งการพัฒนาตามแนวทางดังกล่าว ถึงแม้จะสร้างความทันสมัยให้กับประเทศแต่ก็ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และสังคมอย่างรุนแรง เป็น ภาพการณ์พัฒนาที่ ขาดความสมดุล ดังนั้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติตั้งแต่ แผนพัฒนา ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา แนวทางการพัฒนาจึงได้เปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาที่มุ่งเน้นความ ยั่งยืนและดุลยภาพยิ่งขึ้น โดยการให้ความสำคัญกับการพัฒนาคน การใช้ชุมชนเป็นฐานการพัฒนา และการใช้เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาใน การพัฒนา

แต่อย่างไรก็ตาม สังคมไทยยังคงเผชิญกับปัญหาที่สะสมมาจากการพัฒนาในอดีต คือ ความเหลื่อมล้ำ หรือกล่าวอีกด้านหนึ่งคือ การพัฒนาได้สร้างช่องว่างทางสังคม ทำให้คนมีโอกาสไม่เท่าเทียมกันในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ สังคมยังขาดสมดุลและความเป็นธรรม ดังจะเห็นได้จากความแตกต่างกันในด้านรายได้ ปัญหาหนี้สินและความยากจนที่สั่งสมเรื้อรัง ช่องว่างระหว่างเมืองกับชนบท โอกาสในการเข้าถึง ครอบครองและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำเนินชีวิต

ถึงแม้ว่าจะมีความพยายามในการเยียวยาแก้ไขปัญหาความไม่สมดุลของการพัฒนา โดยเฉพาะการพัฒนาสังคมให้มีความเข้มแข็ง โดยการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางสังคมด้วยมาตรการต่าง ๆ เป็นลำดับจนถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ก็ตาม แต่ปัญหาและอุปสรรคของการพัฒนาที่ขาดความสมดุลก็ยังคงวนเวียนอยู่และมีแนวโน้มลุกลามกว้างขวางเนื่องจากภาวะความเสี่ยงที่เกิดจากความผันผวนจากทั้งปัจจัยภายนอกและภายในประเทศด้วย ดังนั้น การทบทวนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสังคม ที่เชื่อมโยงกับการพัฒนาเศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม รวมทั้งสัมพันธ์กับปัจจัยต่างๆ จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ ควรได้รับการพิจารณา

การแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสังคมในปัจจุบันเพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางและแนวทางการพัฒนาตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ซึ่งมีวิสัยทัศน์มุ่งไปสู่ “สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม และมีภูมิคุ้มกันต่อการเปลี่ยนแปลง” จึงจำเป็นต้องมีการกำหนดนโยบายให้มีความสอดคล้องกับความมุ่งมั่นดังกล่าว โดยทบทวน เลือกระเด็นที่เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จ และกำหนดเป็นนโยบายเฉพาะด้านที่เน้นการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมเพื่อหนุนเสริมให้เกิดการปรับตัว รองรับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างเหมาะสม รวมทั้งสามารถสร้างเสริมรากฐานขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศที่มีคุณภาพและมีความยั่งยืนเพื่อประโยชน์สุขของประชาชนและสังคมต่อไป

2. วาระของนโยบาย (Policy Agenda)

เมื่อพิจารณาถึงประเด็นที่เป็นเงื่อนไขสำคัญต่อความสำเร็จในการพัฒนาสังคมโดยเฉพาะการมุ่งเน้นการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม กล่าวได้ว่าประเด็นที่เป็นแกนสำคัญคือ ปัญหาความยากจน และปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ ซึ่งปัญหาที่เป็นประเด็นแกนทั้งสองประการนี้มีความสัมพันธ์กันในลักษณะเชื่อมโยงกลับไปกลับมาตลอดเวลา อีกทั้งยังเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาในด้านต่างๆ ด้วย

กล่าวคือ ปัญหาความยากจน และปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพ มีความสัมพันธ์กันอย่างซับซ้อน ปัญหาความยากจนมีสาเหตุหลักมาจากการขาดโอกาสและความสามารถในการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นปัจจัยพื้นฐาน เช่น ทุน

หากพิจารณาถึงความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนา พบว่า ปัญหาความยากจนและการเข้าถึงทรัพยากรนอกจากจะส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางสังคมและความมั่นคงส่วนบุคคล ยังก่อให้เกิดความ ไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจ เช่น การประกอบอาชีพ การออม ภาวะหนี้สิน รายจ่ายของครัวเรือน ความสามารถและประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉพาะในภาคเกษตรกรรมที่พึ่งพาทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น ในขณะที่เดียวกันก็ส่งผลกระทบต่อความไม่มั่นคงทางด้านสิ่งแวดล้อมด้วย เช่น การบุกรุก และทำลายทรัพยากรธรรมชาติ ความเสื่อมของสภาพแวดล้อมจากการใช้ประโยชน์ผิดวิธี เป็นต้น ซึ่งอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่า ประเด็นปัญหาความยากจนและปัญหาการเข้าถึงทรัพยากรพื้นฐานสำคัญในการดำรงชีวิตและประกอบอาชีพโยงโยและเป็นเงื่อนไขสำคัญที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จของการพัฒนาทั้งในด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม

ดังนั้นจากความสำคัญและความเชื่อมโยงที่ซับซ้อนของประเด็นดังกล่าว ในการกำหนดนโยบาย เพื่อการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมจึงควรนำประเด็นปัญหาความยากจน และปัญหา การเข้าถึงทรัพยากร เป็นประเด็นตั้งต้น หรือเป็นวาระในการกำหนดนโยบาย

3. วัตถุประสงค์ของนโยบาย (Policy Objective)

ในการกำหนดวัตถุประสงค์ของนโยบายนอกจากประเด็นที่เป็นวาระของนโยบายแล้ว จำเป็นต้องพิจารณาถึงองค์ประกอบในการบรรลุเป้าหมาย ดังตารางต่อไปนี้

องค์ประกอบ	ประเด็น
สิ่งที่ต้องการ	แก้ไขปัญหาความยากจน และโอกาสการเข้าถึงทรัพยากรที่สำคัญ
กรอบเวลา	พ.ศ.2556-2559 ตามกรอบแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11
พื้นที่หรือกลุ่มเป้าหมาย	เน้นชุมชนเป็นฐานในการพัฒนา
เหตุผลรองรับ	เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงในชีวิต และสังคมที่เป็นธรรม
ผู้มีบทบาทหลัก	รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
กรอบแนวทาง	บูรณาการอย่างต่อเนื่อง โดยอาศัยการมีส่วนร่วม ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

จากประเด็นที่เป็นวาระของนโยบาย และองค์ประกอบในการบรรลุเป้าหมายข้างต้น สามารถนำมาสังเคราะห์กำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม ได้ดังนี้

“บูรณาการความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในการดำเนินชีวิตให้ประชาชนมีความสุข และส่งเสริมความเสมอภาคในโอกาสเพื่อสร้างสรรค์สังคมที่เป็นธรรมอย่างต่อเนื่องโดยการหนุนเสริมหลักประกันความเป็นอยู่พื้นฐาน และยกระดับความสามารถในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากรที่เป็นพื้นฐานสำคัญใน การดำรงชีวิตและประกอบอาชีพของประชาชน โดยใช้ชุมชนเป็นฐานรากและมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อน การพัฒนาตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง”

4. มาตรการของนโยบาย (Policy Alternative)

ตามวัตถุประสงค์ของนโยบายที่มุ่งไปสู่การส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมข้างต้น จำเป็นต้องอาศัยมาตรการที่สำคัญดังนี้

4.1 มาตรการด้านการเสริมสร้างหลักประกันและความมั่นคงเพื่อชีวิตที่เป็นสุข

1) เสริมหลักประกันในการดำเนินชีวิตโดยการสนับสนุนและสร้างความเข้มแข็งให้สวัสดิการชุมชนจากฐานการออมภายในชุมชน

1.1) ส่งเสริมการออมทรัพย์ระดับบุคคล และครัวเรือนเพื่อเป็นรากฐานที่นำไปสู่การออมระดับชุมชนเพื่อจัดสวัสดิการบนฐานความไว้วางใจ และความมุ่งมั่นในเป้าหมายที่จะได้รับประโยชน์ร่วมกัน ทั้งนี้โดยประสานความร่วมมือในการสนับสนุนจากท้องถิ่น ชุมชน และภาคเอกชนเพื่อนำไปสู่การสร้างระบบโครงข่ายการคุ้มครองทางสังคม

1.2) สนับสนุนให้เกิดการจัดรูปแบบสวัสดิการชุมชนที่มีความหลากหลายสอดคล้องกับความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มผู้ใช้บริการ เช่น การแบ่งปันผลผลิตจากทรัพยากรธรรมชาติร่วมกัน การบริการชุมชนโดยแลกเปลี่ยนช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การจัดการทรัพยากรส่วนกลางเพื่อใช้ประโยชน์แบบส่วนรวม กองทุนสวัสดิการจากสัจจะออมทรัพย์ และกองทุนชดเชยการทำงานจากการแบ่งปันค่าจ้างแรงงาน เป็นต้น

1.3) ส่งเสริมและอุดหนุนการจัดสวัสดิการในกลุ่มผู้ประกอบอาชีพต่างๆ โดยให้การสนับสนุนการรวมตัวกันดูแลกันเองของกลุ่มอาชีพ เช่น เกษตรกร ชาวนา ชาวไร่ และผู้ประกอบอาชีพรับจ้าง เป็นต้น เพื่อขยายฐานของกองทุนสวัสดิการชุมชนให้กว้างขวางเป็นเครือข่ายยิ่งขึ้น

1.4) พัฒนาสวัสดิการชุมชนเชิงรุกที่ไม่ได้มุ่งเน้นการจ่ายเงินชดเชยหรือเงินช่วยเหลือเพียงด้านเดียว แต่มุ่งเน้นการคุ้มครองป้องกันความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น โดยเฉพาะการส่งเสริมความมั่นคง ปลอดภัยในการใช้ชีวิต และการสร้างเสริมสุขภาวะ

1.5) ยกระดับขีดความสามารถองค์กรด้านการจัดสวัสดิการสังคม และสวัสดิการชุมชนโดยสร้างระบบ เพิ่มสมรรถนะ พัฒนากลไกการปฏิบัติ มาตรฐานการดำเนินงาน และตัวชี้วัดความสำเร็จ รวมทั้งเสริมสร้างเครือข่ายให้เข้มแข็ง

2) สร้างคุณภาพชีวิตในการอยู่อาศัยให้ประชาชนมีที่อยู่อาศัยที่มั่นคง มีสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมในการดำรงชีวิต และมีวิถีชุมชนที่เกื้อกูลกัน

2.1) จัดหาและจัดสรรสิทธิที่ดินเพื่อการอยู่อาศัยให้เหมาะสมกับวิถีชีวิต และการประกอบอาชีพของประชาชนที่ขาดแคลนหรือมีที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง โดยการนำที่ดินของรัฐที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์ซึ่งใกล้แหล่ง ทำกินหรือแหล่งอาชีพมาจัดสรรสิทธิให้แก่ชุมชน หรือให้เช่าในระยะยาวด้วยอัตราค่าเช่าที่สอดคล้องกับความสามารถในการครองชีพและเลี้ยงดูตนเอง

2.2) จัดตั้งเป็นคณะทำงานในระดับพื้นที่ที่ประกอบด้วยชุมชน ท้องถิ่น และภาคเอกชนเพื่อ ทำหน้าที่เป็นกลไกกลางในการเจรจา และจัดหาที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยในระดับพื้นที่ โดยรัฐเป็นผู้ลงทุนจัดซื้อที่ดินจากเอกชนผู้ถือครองไว้ก่อน ชุมชนและท้องถิ่นร่วมกันบริหารจัดการที่ดิน และการคืนทุนในรูปของสหกรณ์ที่ดินเพื่อที่อยู่อาศัยของผู้มีรายได้น้อย

2.3) พัฒนาระบบการสนับสนุนการสร้างที่อยู่อาศัยให้มีความหลากหลายตามขีดความสามารถของชุมชน โดยจัดจำแนกเป็นชุมชนที่มีความสามารถในการออมและพึ่งพาตนเองได้ กับชุมชนที่ไม่มีความสามารถในการออม ซึ่งชุมชนในลักษณะนี้จะพึ่งพาตนเองได้น้อย รัฐจำเป็นต้องให้การสนับสนุนโดยการอุดหนุนหรือสมทบทุนเป็นส่วนใหญ่เพื่อสร้างโอกาสและความสามารถ

2.4) เพิ่มขีดความสามารถของแรงงานที่มีฝีมือในชุมชนให้แข่งขันชุมชนผ่านกระบวนการ การพัฒนาทักษะฝีมือเชิงปฏิบัติ เพื่อรองรับโครงการการสนับสนุนการสร้างที่อยู่อาศัยในชุมชน โดยใช้แรงงานและความร่วมมือของคนในชุมชน

2.5) สนับสนุน และอุดหนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้เหมาะสมกับความ เป็นอยู่และวิถีชีวิตโดยประสานความร่วมมือกับท้องถิ่น

2.6) ยกระดับขีดความสามารถในการจัดการตนเองของชุมชนที่สร้างขึ้นใหม่ โดยการผลักดันให้ชุมชนใช้กลไกภายในในรูปแบบของกลุ่มหรือองค์กรชุมชนบริหารจัดการการบำรุงรักษา สาธารณูปโภค และการเสริมสร้างสวัสดิการเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีในการอยู่อาศัย การจัดตั้งเครือข่าย การเฝ้าระวังและเตือนภัยปัญหาทางสังคมในชุมชนเพื่อสร้างความมั่นใจ และความผูกพันกันเป็นชุมชน ที่มั่นคง

2.7) ส่งเสริมการสร้างนวัตกรรมชุมชนเพื่อการอยู่อาศัยที่อยู่เย็นเป็นสุข (Green Community) โดยผลักดันให้ชุมชนมีความสามารถในการจัดการพลังงานทดแทน การจัดการ ทรัพยากรในชุมชนหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ และการจัดการขยะอย่างเป็นระบบเพื่อการสร้างรายได้ และลดรายจ่าย หรือใช้เป็นสวัสดิการชุมชนในอีกรูปแบบหนึ่ง

4.2 มาตรการด้านการส่งเสริมความเสมอภาคและโอกาสเพื่อสังคมที่เป็นธรรม

1) ยกระดับศักยภาพในการประกอบอาชีพโดยการเพิ่มความสามารถในการระดมและจัดการทุนเพื่อสร้างงานจากฐานภูมิปัญญาและทรัพยากรในท้องถิ่น

1.1) พัฒนาแหล่งทุนชุมชนในรูปแบบกองทุนชุมชนเพื่อการผลิต และสถาบันการเงินชุมชนที่มาจากฐานการออมภายในชุมชนให้มีความเข้มแข็งและมีความสามารถในการบริหารจัดการโดยชุมชนเอง ผ่านกระบวนการสร้างองค์กรชุมชนและเครือข่ายองค์กรชุมชนที่มุ่งเน้นเป้าหมายเพื่อพัฒนาสังคมมากกว่าแสวงหาผลกำไร

1.2) เชื่อมโยงแหล่งทุนชุมชนเพื่อการประกอบอาชีพเข้ากับกองทุนสวัสดิการชุมชนเพื่อขยายฐานปริมาณเงินทุน และการหมุนเวียนของเงินให้คล่องตัว

1.3) ส่งเสริมวิถีชีวิต และพัฒนาทักษะการประกอบสัมมาชีพบนพื้นฐานการผลิตเอง ใช้เอง บริโภคเองภายในชุมชนโดยประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาและทรัพยากรในพื้นที่ตามแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

1.4) พัฒนากลุ่มวิสาหกิจ และกลุ่มธุรกิจชุมชนที่มีศักยภาพให้มีความเข้มแข็งโดยการบ่มเพาะให้เป็นกิจการชุมชนในรูปแบบสหกรณ์

1.5) เชื่อมโยงการประกอบอาชีพและการผลิตวิถีชุมชนเข้ากับวิสาหกิจเพื่อสังคม (Social Enterprise) เพื่อใช้วิธีการทางธุรกิจเสริมศักยภาพทุนในชุมชนและการประกอบอาชีพให้พึ่งตนเองได้ แทนการรับเงินบริจาคหรือช่วยเหลือจากรัฐโดยตรง

1.6) ผลักดันการสร้างนวัตกรรมการเงินเพื่อสังคมเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนในรูปแบบธนาคารเพื่อการประกอบอาชีพสำหรับคนยากจน โดยเป็นสถาบันการเงินที่เป็นธุรกิจแต่มีเป้าหมายสนับสนุนความเป็นธรรมทางสังคม เปิดโอกาสให้คนยากจนได้เข้าถึงแหล่งทุน และมีโอกาสถือหุ้น

2) เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงและจัดการทรัพยากรพื้นฐานในการทำกินโดยเฉพาะการจัดสรรและการให้สิทธิในการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมโดยชุมชนเป็นกลไกในการจัดการ

2.1) สร้างข้อตกลงร่วมระหว่างหน่วยงานภาครัฐและชุมชนในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในลักษณะธรรมนูญชุมชนเพื่อให้ชุมชนสามารถจัดการการใช้ประโยชน์จากที่ดินที่ทับซ้อน โดยใช้ระบบกรรมสิทธิ์แบบรวมหมู่หรือโฉนดชุมชน โดยองค์กรชุมชนเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์และจัดการการใช้ประโยชน์อย่างสมดุลและยั่งยืน

2.2) นำระบบสารสนเทศเชิงภูมิศาสตร์มาใช้ในการจัดทำแผนที่ชุมชน โดยเฉพาะชุมชนที่สูญเสียสิทธิในที่ดิน และชุมชนที่มีแนวเขตทับซ้อนกับพื้นที่ของรัฐ ในลักษณะการใช้ข้อมูลเชิงซ้อนหลากหลายมิติทั้งข้อมูลแนวเขตตามกฎหมาย ข้อมูลสภาพการใช้ประโยชน์ ข้อมูลทาง

2.3) ทบทวนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง และพิจารณาการกำหนดแนวเขตที่ดินของรัฐตามข้อเท็จจริง โดยเฉพาะแนวเขตที่ทับซ้อนกับที่ดินของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาการสูญเสียสิทธิในที่ดินของชุมชนและผู้ไร้ที่ดินทั้งที่ใช้ประโยชน์อย่างถูกต้องมาก่อน

2.4) จัดระบบทรัพยากรสนับสนุนที่สำคัญให้เข้าถึงที่ดินที่ได้รับสิทธิการจัดสรรให้ใช้ประโยชน์ ทำกินในด้านเกษตรกรรมเพื่อให้สอดคล้องกับวิถีการผลิต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง แหล่งน้ำทางลำเลียงปัจจัย การผลิต เทคโนโลยีการผลิต สินเชื่อเพื่อการผลิต และตลาดผลผลิตเกษตรกรรม ซึ่งอาจอยู่ในรูปแบบ นิคมเกษตรกรรมเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อแก้ปัญหาคาความยากจนและพึ่งพาตนเอง

2.5) พัฒนานวัตกรรมกระจายปัจจัยการผลิตเพื่อสร้างอาชีพและกระจายรายได้ในรูปแบบธนาคารที่ดิน โดยรวบรวมที่ดินที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์โดยเฉพาะที่ดินราชพัสดุ และนำมาจัดสรรสิทธิการใช้ประโยชน์แบบมีเงื่อนไขไม่ให้เปล่าแก่ชุมชนที่ขาดแคลนที่ดินทำกิน เช่น การกำหนดให้ปลูกพืชอาหาร หรือพืชทดแทนพลังงาน และขายผลผลิตคืนแก่รัฐ เป็นต้น

2.6) เปิดโอกาสและสร้างความร่วมมือให้ชุมชนที่อยู่ในพื้นที่เปราะบางทางสิ่งแวดล้อม และ พื้นที่ทับซ้อนกับเขตพื้นที่ของรัฐ โดยรัฐอุดหนุนสร้างแรงจูงใจให้ชุมชนร่วมกันอนุรักษ์ พื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4.3 การหนุนเสริมการพัฒนาโดยใช้ประโยชน์จากทุนที่มองไม่เห็น

1) ปรับเปลี่ยนโครงสร้างทางสังคมโดยเสริมสร้างความเข้มแข็ง และส่งเสริมบทบาทของประชาสังคมให้มีบทบาทนำในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาสังคม

2) ยกกระดับขีดความสามารถองค์กรและเครือข่ายในระดับพื้นที่ให้มีความสามารถในการจัดการตนเองและการพัฒนาสังคม โดยให้ความสำคัญกับองค์กรชุมชนในฐานะพลังความร่วมมือในการขับเคลื่อน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะพลังสนับสนุนทรัพยากร

3) พัฒนาทรัพยากรมนุษย์แบบองค์รวมเพื่อสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และนักปฏิบัติการทางสังคม โดยการปรับเปลี่ยนวิธีคิดที่มุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาด้วยการพึ่งพาตนเองบนฐานของเหตุผลและเรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน ปรับเปลี่ยนทัศนคติให้มีความสำคัญกับความเท่าเทียมกัน และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ ปรับเปลี่ยนจิตสำนึกให้มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและจิตสาธารณะ

4) รื้อฟื้น และใช้ประโยชน์จากวัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาในท้องถิ่นเพื่อใช้เป็นรากฐานในการสร้างวัฒนธรรมชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งมุ่งเน้นการดำเนินวิถีชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างดีงามเป็นสุข และพอเพียง

5) ส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชนแบบบูรณาการมิติสังคมที่เน้นความเป็นอยู่และสวัสดิการ มิติเศรษฐกิจที่เน้นการจัดการทุนและการสร้างอาชีพ มิติสิ่งแวดล้อมที่เน้นการเข้าถึง ใช้

6) ปลุกเร้าการมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมซึ่งใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการสื่อสารสาธารณะในรูปแบบต่างๆ ทั้งการให้ข้อมูลข่าวสาร การปรึกษาหารือ การประชาคม และการสร้างกิจกรรมมวลชนเพื่อให้เกิดความเป็นกลุ่มก้อน สำนึกความเป็นเจ้าของชุมชน และความต้องการในการขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาและพัฒนาแบบพึ่งพาตนเอง

7) ผลักดันให้ระบบสวัสดิการสังคมมีความเป็นอิสระจากการเมืองและระบบราชการ เพื่อให้เป็นระบบสวัสดิการที่มีประสิทธิภาพ และเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้เสียโดยตรงมีส่วนในการตรวจสอบ กำกับดูแล และกำหนดแนวทางการบริหารจัดการสิทธิประโยชน์ร่วมกันตามหลักธรรมาภิบาล

8) ปรับปรุงระบบภาษีเพื่อความเป็นธรรม โดยมุ่งเน้นการสร้างประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีให้สามารถจัดเก็บได้ทั่วถึงเต็มเม็ดเต็มหน่วยแล้วจึงขยายไปสู่การสร้างภาษีรูปแบบใหม่ที่ลดช่องว่างทางสังคม เช่น ภาษีการถือครองทรัพย์สินที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่ม ภาษีที่ดินที่ไม่ได้นำมาใช้ประโยชน์ และภาษีมรดก เป็นต้น เพื่อนำเงินที่ได้มาใช้ในการจัดระบบสวัสดิการให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

9) พัฒนาทุนทางสังคมโดยสร้างเสริมชุมชนสมานฉันท์ที่เน้นระบบความสัมพันธ์เชิงสร้างสรรค์ และเอื้ออาทร เพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งเกิดความร่วมมือกันเป็นหุ้นส่วนทางสังคมในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาสังคมอย่างเกื้อกูลกัน

5. ยุทธศาสตร์ (Strategy)

จากข้อเสนอแนะเชิงนโยบายในการพัฒนาสังคมไทย เพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในเชิงรุก จำเป็นต้องมีการวางแผนและกรอบทิศทางในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติอย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม ดังนั้นจึงต้องมีการจัดทำแผนและกรอบทิศทางของนโยบายในลักษณะของข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากลไกส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมของกระทรวงที่จะต้องเป็นเจ้าภาพหลักในการรับผิดชอบโดยตรง โดยเฉพาะกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ซึ่งเป็นกระทรวงภาคสังคมในการ ทำหน้าที่เกี่ยวกับการพัฒนาสังคม การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคในสังคม การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพและความมั่นคงในชีวิตทั้งสถาบันครอบครัว และชุมชน

ดังนั้น ในการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากลไกการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคมจึงได้นำแนวคิดหลักเรื่อง Balanced Scorecard และการจัดทำแผนยุทธศาสตร์มาประกอบกัน โดยอาศัยข้อมูลที่มาจากการวิจัยและข้อเสนอแนะเชิง

สำหรับการจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ฯ สามารถแบ่งมิติในการพิจารณาออกได้เป็น 4 มิติตามกรอบแนวคิด Balanced Scorecard คือ มิติการพัฒนางานองค์กร มิติประสิทธิภาพ มิติคุณภาพการบริการ และมิติประสิทธิผล ซึ่งแผนยุทธศาสตร์ ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ ดังนี้

วิสัยทัศน์

“ชีวิตมั่นคง ชุมชนเข้มแข็ง เสมอภาคในโอกาส นำสู่สังคมเป็นธรรม”

ประเด็นยุทธศาสตร์

ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 1 เสริมสร้างเศรษฐกิจฐานชุมชนและการเข้าถึงทรัพยากร
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 2 หนุนเสริมพลังการพัฒนาสังคมและสร้างภูมิคุ้มกันทางสังคม
 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 พัฒนาคุณภาพชีวิตและสร้างหลักประกันความเป็นอยู่
 ซึ่งในแต่ละประเด็นยุทธศาสตร์ มีเป้าประสงค์ในแต่ละมิติดังนี้

มิติพัฒนางานองค์กร

- ทรัพยากรมนุษย์และผู้นำการเปลี่ยนแปลง
- ระบบสารสนเทศช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ
- องค์ความรู้และร่วมกันแลกเปลี่ยนเรียนรู้
- วิจัยและพัฒนานวัตกรรมสังคม
- สื่อสารเพื่อการพัฒนาอย่างเข้าใจ

มิติประสิทธิภาพ

- ระบบการเงินชุมชนเข้มแข็ง
- กฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการจัดสรรทรัพยากรใหม่
- วิถีคิดและวิธีการทำงานที่ชัดเจนบนฐานความไว้วางใจ
- ระบบสนับสนุนความยั่งยืนและลดความเสี่ยง

มิติคุณภาพบริการ

- ชุมชนวิถีพอเพียง
- เครือข่ายการพัฒนาและองค์กรชุมชนเข้มแข็ง
- ความรับผิดชอบต่อสังคมบนฐานการมีส่วนร่วม
- ความพึงพอใจในการใช้ชีวิต

มิติประสิทธิผล

- เข้าถึงแหล่งทุนได้อย่างทั่วหน้า

- โอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง
- สังคมประชาธิปไตยบนฐานการพึ่งตนเอง
- สวัสดิการชุมชนเสริมความมั่นใจ
- ความเป็นอยู่มั่นคง

ดังนั้นเพื่อให้เห็นภาพรวมของแผนที่ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์การส่งเสริมความเสมอภาค
และความเป็นธรรมในสังคม สามารถนำเสนอเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพแสดงแผนที่ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมในสังคม

6. มาตรการของยุทธศาสตร์

แผนที่ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์สามารถนำไปเป็นเป้าประสงค์ มาตรการ ในการนำไปสู่ การปฏิบัติการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานที่นำไปสู่การส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในสังคม เพื่อผลักดันการปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้

ทั้งนี้ ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนากลไกการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม ในสังคมเป็นไปตามแผนที่ยุทธศาสตร์ และปรากฏรายละเอียดของมาตรการต่างๆ ที่ สามารถกำหนดเป็นโครงการ วัตถุประสงค์ แนวทางการดำเนินงาน กลุ่มเป้าหมาย และหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องได้ดังตารางต่อไปนี้

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
A1) เข้าถึงแหล่ง ทุนได้อย่าง ทั่วหน้า	1. การเพิ่มขีดความสามารถ ในการบริหารจัดการแหล่ง ทุนให้มีประสิทธิภาพ	การเสริมสร้างศักยภาพ การบริหารจัดการแหล่ง ทุนแบบสากลให้ คณะกรรมการในระดับ พื้นที่	เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความ เข้าใจ ทักษะ รวมทั้ง หลักการบริหารจัดการแหล่ง ทุนที่เป็นมาตรฐานสากลให้ คณะกรรมการ	-การอบรมแบบเข้มข้น -การให้คำปรึกษา แนะนำ และเป็นพี่เลี้ยง	-คณะกรรมการ บริหารจัดการ แหล่งทุนชุมชน -ชุมชนที่ประสบ ปัญหาในการ เข้าถึงแหล่งทุน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์
		การพัฒนาและยกระดับ กองทุนในชุมชน	เพื่อการเพิ่มโอกาสให้ผู้มี รายได้น้อยได้มีโอกาสในการ เข้าถึงแหล่งทุนรวมทั้งเป็น การสนับสนุนให้ชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่าง ยั่งยืน	-การสนับสนุนเงินงบประมาณ โดยการสมทบให้กับกองทุนใน ชุมชน -การสร้างองค์ความรู้ทางการเงิน ในรูปแบบของสถาบันการเงิน รายย่อย	ชุมชนที่ประสบ ปัญหาในการ เข้าถึงแหล่งทุน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์
	2. สร้างบรรยากาศการออม และส่งเสริมการลงทุนเพื่อ ความเข้มแข็ง	การกระตุ้นสำนึกรักการ ออม	เพื่อการเพิ่มขีด ความสามารถของแหล่งทุน ชุมชนในการพัฒนา เศรษฐกิจ และบรรเทาความ เดือดร้อนตั้งแต่ระดับปัจเจก บุคคลจนถึงระดับชุมชนด้วย การส่งเสริมการออมเงินและ	-การจัดประกวดเพื่อสนับสนุน การรักการออมตั้งแต่ระดับ ปัจเจกบุคคลจนถึงระดับ ชุมชน -การให้รางวัลเพื่อเป็นการ สร้างแรงจูงใจในการออม	ชุมชนที่ประสบ ปัญหาในการ เข้าถึงแหล่งทุน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การสร้างแรงจูงใจในการลงทุนเพื่อพัฒนาสัมมาอาชีพ	เพื่อกระตุ้นให้เกิดการแข่งขันการลงทุนในการสร้างอาชีพ และรายได้	-การจัดกิจกรรมพัฒนาช่องทางการตลาดเพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างอาชีพและเพิ่มรายได้	ชุมชนที่ประสบปัญหาในการเข้าถึงแหล่งทุน	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
				-การสร้างองค์ความรู้ที่ตรงกับตลาดแรงงาน		สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
A2) โอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง	1. การปฏิรูปโครงสร้างการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	การพัฒนาขีดความสามารถของชุมชนในการจัดสรรทรัพยากรธรรมชาติ	เพื่อกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินการจัดสรรทรัพยากรของชุมชนได้ด้วยตนเอง	-การอบรมและจัดเสวนาให้ความรู้เรื่องบทบาทของชุมชนและท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ -การจัดกิจกรรมระดมสมองเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างท้องถิ่นกับ ชุมชนใน	ชุมชนที่ประสบปัญหาการขาดโอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การเสริมสร้างพลัง เครือข่ายในการบริหาร จัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ	เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายใน การบริหารจัดการที่ดิน เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ จากที่ดินร่วมกันและช่วยลด ความขัดแย้ง	-การประสานงานและทำความเข้าใจกับหน่วยงาน ที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้เกิดการมอบ อำนาจและการกระจาย อำนาจไปยังท้องถิ่นและชุมชน -การผลักดันให้ท้องถิ่นและ ชุมชนมีบทบาทอำนาจหน้าที่ ในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	-ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์
	2. ส่งเสริมการใช้และ อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ	การสำรวจและพลิกฟื้น ทรัพยากรธรรมชาติของ ชุมชนให้มีความอุดม สมบูรณ์	เพื่อแก้ไขปัญหาความเสื่อม โทรมของ ทรัพยากรธรรมชาติและเฝ้า ระวังไม่ให้ ทรัพยากรธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมถูกทำลายซึ่งเป็น ฐานสำคัญในการรักษา ดุลย ภาพของชีวิตเพื่อประโยชน์ ในการดำรงชีวิตในท้องถิ่น	-การจัดกิจกรรมในรูปแบบ ต่างๆ เพื่อทำการสำรวจ ทรัพยากรที่มีชุมชน -การจัดกิจกรรมเพื่อการ ส่งเสริมการอนุรักษ์ให้อนุรักษ์ ทรัพยากรธรรมชาติ	ชุมชนที่ประสบ ปัญหาการขาด โอกาสได้รับ ทรัพยากรทั่วถึง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการระบบนิเวศชุมชน	เพื่อส่งเสริมการนำภูมิปัญญามาเป็นเครื่องมือในการอนุรักษ์และจัดระบบนิเวศภายในชุมชนได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน	-การถอดบทเรียนและสังเคราะห์รูปแบบการใช้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ -จัดทำชุมชนต้นแบบนาร่องการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการจัดการระบบนิเวศชุมชน	-ชุมชนที่ประสบปัญหาการขาดโอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	3. สนับสนุนการพัฒนาสร้างพื้นที่รูปธรรมในการจัดการที่ดิน	การศึกษา สํารวจ และวิเคราะห์ชุมชน เพื่อการวางแผนพัฒนาชุมชน	เพื่อให้ชุมชนได้รู้จักชุมชนของตนเองมากขึ้น ผ่านการศึกษาเรียนรู้ข้อมูลด้านต่างๆของชุมชน เช่น ด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม รวมทั้งความต้องการและปัญหาของชุมชน ซึ่งข้อมูลต่างๆเหล่านี้จะเป็นพื้นฐานสำคัญในการวางแผนพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชน อันจะก่อให้เกิดการปรับปรุง	-การถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ -การสนับสนุนและส่งเสริมการวิเคราะห์ชุมชนและจัดทำแผนชุมชน	-ชุมชนที่ประสบปัญหาการขาดโอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการการจัดทำแผนที่ชุมชน	เพื่อเสริมสร้างทักษะและสามารถทำแผนที่ชุมชนได้	-การอบรมเชิงปฏิบัติการ	-ชุมชนที่ประสบปัญหาการขาดโอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		ส่งเสริมการจัดการและการจัดสรรการใช้ที่ดินให้เกิดความยั่งยืน	เพื่อให้ชุมชนเกิดความตระหนักมีเหตุผลและรู้จักการใช้ทรัพยากรที่ดินให้เกิดความคุ้มค่า	-การรณรงค์กับชุมชนที่ไม่มีความเข้มแข็ง -การประกวดเพื่อสร้างต้นแบบและนำต้นแบบมาถ่ายทอดประสบการณ์เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนเรียนรู้	-ชุมชนที่ประสบปัญหาการขาดโอกาสได้รับทรัพยากรทั่วถึง -องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
A3) สังคม ประชาธรรมบน ฐานการ พึ่งตนเอง	1. ปรับโครงสร้างอำนาจ การพัฒนาสังคมสู่ภาค ประชาสังคม	ส่งเสริมการปฏิรูปการ กระจายอำนาจเพื่อ เสริมสร้างและพัฒนา ศักยภาพการจัดการ ตนเองของชุมชนท้องถิ่น	เพื่อกระจายอำนาจสู่ ท้องถิ่นให้ชุมชนมีส่วน ร่วมในการจัดการและ พัฒนาท้องถิ่นของ ตนเอง	-การประสานงานกับ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและ ผลักดันให้มีการเพิ่มบทบาท และอำนาจให้ชุมชนสามารถ ดำเนินการบริหารจัดการ ชุมชนของตนเองได้ -การใช้ระบบพี่เลี้ยงในชุมชน	ชุมชนที่ประสบปัญหา การขาดการมีสังคม ประชาธรรม	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์ สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
		การเสริมสร้างขบวนการ พัฒนาชุมชน 3 ขา	เพื่อสร้างภาคีเครือข่าย และสร้างพลังร่วมในการ พัฒนาชุมชนทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาค ประชาชน	-การทำงานแบบบูรณาการ ร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และ ภาคประชาชน	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์ สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
	2. เสริมสร้างพลัง ประชาชนเพื่อการ พัฒนาชุมชนด้วยตนเอง	การเสริมสร้างบรรยากาศ การพัฒนาชุมชนด้วย กระบวนการกลุ่ม	เพื่อการกระตุ้นให้คนใน ชุมชนเกิดการรวมกลุ่ม และร่วมมือกันพัฒนา	-การพัฒนาความเข้มแข็ง ให้กับกลุ่มต่างๆที่อยู่ในชุมชน -การผลักดันให้เกิดการใช้	ชุมชนที่ประสบปัญหา การขาดการมีสังคม ประชาธรรม	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		ส่งเสริมและระดมการ มี ส่วนร่วมในการพัฒนา ชุมชน	เพื่อกระตุ้นจิตสำนึกให้เกิด ความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน และเกิดความต้องการที่จะพัฒนา ชุมชนของตนเองด้วยตนเอง	-การจัดกิจกรรมในรูปแบบ ต่างๆเพื่อให้คนเกิดการ ระเบิดจากข้างในเกิด ความรู้สึกรักและหวงแหน ชุมชน -การเปิดพื้นที่สาธารณะให้ คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วน ร่วมและมีบทบาทในการ ดำเนินการพัฒนาชุมชนของ ตนเองเพื่อลดการพึ่งพิงจาก ภาครัฐ	ชุมชนที่ประสบ ปัญหาการขาดการมี สังคมประชาธรรม	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์
A4) สวัสดิการ ชุมชนเสริม ความมั่นใจ	1. การเสริมสร้าง ระบบสวัสดิการ ชุมชนให้ครอบคลุม กับกลุ่มเป้าหมายได้ ในวงกว้าง	การพัฒนาสวัสดิการ “ระบบการออมพันธมิตร”	เพื่อส่งเสริมให้เกิดการผสม สวัสดิการชุมชน เข้าด้วยกันแบบ 1 : 1	การเชื่อมโยงกองทุนและ สวัสดิการชุมชนต่างๆเข้า ด้วยกัน -การสนับสนุนงบประมาณ โดยการสมทบกับกองทุน ตามความสามารถในการ พึ่งพาตนเอง กล่าวคือ กองทุนใดพึ่งพาตนเองได้	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	กรมพัฒนาสังคม และสวัสดิการ

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		วิถีวิวัฒนธรรมชุมชนสู่การพัฒนาสวัสดิการชุมชนโดยชุมชนเพื่อชุมชน	เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้ชุมชนผลิตสวัสดิการเองโดยใช้ทุนชุมชนที่อยู่บนฐานวัฒนธรรมมาจัดเป็นสวัสดิการที่มีความครอบคลุมคนในชุมชนทั้ง 3 วัย คือ วัยเด็ก วัยแรงงาน วัยผู้สูงอายุ รวมทั้ง ผู้พิการและผู้ด้อยโอกาส ทางสังคม	การใช้ทุนทางวัฒนธรรมสร้างระบบเครือข่ายความมั่นคงทางสังคม	-ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง -ชุมชนที่ประสบปัญหาด้านระบบสวัสดิการชุมชน	-กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ -สำนักงานส่งเสริมสวัสดิภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชนผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ -สำนักงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการแห่งชาติ
	2. เสริมสร้างการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน	การสนับสนุนการใช้ต้นทุนทางสังคมในการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน	เพื่อการกระตุ้นและส่งเสริมให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสวัสดิการของชุมชนด้วยตนเอง	-การผลักดันให้มีการผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนคณะกรรมการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชน -การจัดเวทีในระดับชุมชนเพื่อเปิดรับฟังความคิดเห็น	ชุมชนที่ประสบปัญหาด้านระบบสวัสดิการชุมชน	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		การพัฒนาสมรรถนะคณะกรรมการสวัสดิการชุมชนและสมาชิก	เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ รวมทั้งหลักการบริหารจัดการสวัสดิการชุมชนให้แก่	-การอบรม -การให้คำปรึกษา แนะนำ	-คณะกรรมการสวัสดิการชุมชนและสมาชิก -ชุมชนที่ประสบ	กรมพัฒนาสังคมและสวัสดิการ

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
A5) ความ เป็นอยู่มั่นคง	1. การสร้างที่อยู่อาศัย ที่มั่นคงสำหรับชุมชน ที่ยังประสบปัญหา เรื่องที่อยู่อาศัยมั่นคง และผู้ที่ยังช่วยเหลือ ตนเองไม่ได้	การจัดทำบ้านสงเคราะห์ สำหรับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย	เพื่อสร้างบ้านสงเคราะห์ ให้กับกลุ่มผู้มีรายได้น้อย ได้มี ที่อยู่อาศัยและความ เป็นอยู่ ที่มั่นคง	-การสร้างบ้านสงเคราะห์ -การจัดตั้งกองทุนเพื่อสนับสนุน ชุมชนที่พึ่งพาตนเองได้ในการ สร้างบ้าน ซึ่งระดมทุนในชุมชน และสมทบจากหน่วยงาน	ชุมชนที่ประสบ ปัญหาในเรื่องการ ขาดที่อยู่อาศัย มั่นคง	-การเคหะ แห่งชาติ -สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การ มหาชน)
	2. การสนับสนุนให้กับ ชุมชนที่สามารถพึ่งพา ตนเองได้ แต่ยังขาด ปัจจัยสำคัญเพื่อการ อยู่อาศัย	การจัดหา และจัดสรรที่ดิน วัสดุอุปกรณ์การก่อสร้าง รวมทั้งระบบสาธารณูปโภค หรือบริการอื่นๆที่จำเป็นต่อ การอยู่อาศัย	เพื่อสนับสนุนการจัดหา วัสดุ อุปกรณ์ ทรัพยากรที่ มีความจำเป็นต่อการอยู่ อาศัยโดยเฉพาะที่ดิน รวมทั้งระบบ สาธารณูปโภคหรือบริการ อื่นๆที่จำเป็น เพื่อให้มี สภาพการ อยู่อาศัยที่ดีขึ้น	-การประสานการจัดหาที่ดินเพื่อ การอยู่อาศัย -หนุนเสริมโครงการบ้านมั่นคง โดยการจัดสภาพแวดล้อมในการ อยู่อาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวก สะดวกให้มีความเหมาะสม	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	-การเคหะ แห่งชาติ -สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การ มหาชน)

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
B1) ชุมชน วิถีพอเพียง	1. ส่งเสริมการจัดการชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	เสริมสร้างวิถีมั่นคงด้วยชุมชนพอเพียง	เพื่อส่งเสริมให้ชุมชนนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ในการดำรงชีวิต และแก้ไขปัญหาของชุมชน	-การนำเศรษฐกิจพอเพียง มาประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรมต่างๆตั้งแต่ระดับบุคคลไปจนถึงระดับชุมชน	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาความยากจนและขาดการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		การเกษตรวิถีพอเพียงบนพื้นฐานภูมิปัญญาชุมชน	เพื่อส่งเสริมการนำเกษตรทฤษฎีใหม่มาใช้ในการประกอบอาชีพ	การประสานงานและส่งเสริมให้ชุมชนเปลี่ยนวิถีการประกอบอาชีพเกษตรกรรมมาใช้รูปแบบของชุมชนเกษตรอินทรีย์	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาความยากจนและขาดการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	2. ส่งเสริมชุมชนอยู่เย็นเป็นสุขตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง	การพัฒนาทักษะในการพัฒนาชุมชนตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง	เพื่อเสริมสร้างทักษะและการประยุกต์ใช้แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาชุมชนให้เกิดความเข้มแข็งและยั่งยืน	-การอบรมเชิงปฏิบัติการ -การให้คำปรึกษาแนะนำ ผลักดันให้นำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาบรรจุในแผนชุมชน	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาความยากจนและขาดการนำแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การถ่ายทอด ประสบการณ์การใช้ เศรษฐกิจพอเพียงเป็น หลักในการพัฒนาของ หมู่บ้านต้นแบบสู่ หมู่บ้านอื่น	เพื่อเป็นการขยายผล ความสำเร็จการใช้แนวคิด ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงใน การพัฒนาชุมชนไปยัง หมู่บ้านและชุมชนอื่นให้เกิด การพัฒนาอย่างต่อเนื่องและ ยั่งยืน	-การศึกษาดูงาน -การจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้	ชุมชนที่ยังประสบ ปัญหาความยากจน และ ขาดการนำ แนวทางเศรษฐกิจ พอเพียงมาใช้	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์
B2) เครือข่าย การพัฒนาและ องค์กรชุมชน เข้มแข็ง	1. ส่งเสริมการ พัฒนารูปแบบ และกลไกการ ขับเคลื่อนองค์กร ชุมชน	การผสานและขยายภาคี เครือข่ายในการพัฒนา ชุมชน	เพื่อการสร้างความร่วมมือใน การแก้ไขปัญหาและพัฒนา ชุมชน	-การจัดตั้งเครือข่ายและองค์กร ชุมชน -การพัฒนาขีดความสามารถให้กับ องค์กรชุมชน สภาองค์กรชุมชน และเครือข่าย การทำงานแบบมีส่วนร่วม -การจัดเวทีให้มีการแลกเปลี่ยน และประชุมระหว่างองค์กรชุมชนที่ อยู่ในพื้นที่เดียวกัน -การสร้างจิตอาสาพัฒนาในระดับ ชุมชน	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
	2. การเสริมสร้าง ความเข้มแข็งให้แก่ เครือข่ายและองค์กร ชุมชนเพื่อสร้างพลังใน การเกื้อกูลและพัฒนา ชุมชน	การนำแนวคิดและวิธีการ จัดการชุมชนที่ประสบ ผลสำเร็จไปพัฒนาและ ประยุกต์ใช้ให้เข้ากับ บริบทชุมชนของตนเอง	เพื่อเป็นการถ่ายทอด ประสบการณ์และขยาย ผลความสำเร็จไปยัง ชุมชนอื่นเพื่อการพัฒนา ชุมชนและสังคม	การถ่ายทอดบทเรียนและการ ทดลองปฏิบัติ	ชุมชนที่ยังประสบ ปัญหาการสร้าง เครือข่ายการพัฒนา และองค์กรชุมชนที่ เข้มแข็ง	สถาบันพัฒนาองค์กร ชุมชน (องค์การมหาชน)
B3) ความ รับผิดชอบ ต่อสังคมบน ฐานการมี ส่วนร่วม	1. การปลูกจิตสำนึก ร่วมรับผิดชอบต่อ สังคม	การส่งเสริมบทบาทผู้มี ส่วนได้ส่วนเสียร่วม รับผิดชอบต่อชุมชนและ สังคมในทุกระดับ	เพื่อให้ผู้มีส่วนได้ส่วน เสียมีส่วนร่วมในการ รับผิดชอบต่อชุมชนและ สังคม	-การสร้างผู้นำรุ่นใหม่ทั้ง ที่ เป็นทางการและไม่เป็น ทางการ รวมทั้งผู้นำกลุ่ม เฉพาะ เช่น กลุ่มเยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ เป็นต้น ให้มีความ รับผิดชอบต่อสังคม -การบ่มเพาะผู้นำให้มีความ รับผิดชอบต่อสังคม -การให้รางวัล และคัดเลือก ผู้นำคนรุ่นใหม่ที่มีความ รับผิดชอบต่อสังคม	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	-สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ -สำนักงานกิจการสตรี และสถาบันครอบครัว -สำนักงานส่งเสริมสวัสดิ ภาพและพิทักษ์เด็ก เยาวชน ผู้ด้อยโอกาส และผู้สูงอายุ
	2. การเชื่อมโยง CSR ภาคธุรกิจสู่ภาค	การประยุกต์ใช้หลัก ความ รับผิดชอบต่อสังคมเพื่อ	เพื่อให้ชุมชนเกิดความ ตระหนักและมีจิตสำนึก	-การผลักดันให้ภาคเอกชนเข้า มามีส่วนร่วมในการสร้าง	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงานปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและ

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
				การพัฒนาสังคมในระดับชุมชนให้มีความเข้มแข็ง -การคัดเลือกและให้รางวัลเชิดชูเกียรติภาคเอกชนที่สนับสนุนการสร้างควมรับผิดชอบต่อสังคม		
B4) ความพึงพอใจในการใช้ชีวิต	1. การพัฒนาและเสริมสร้างมาตรฐานคุณภาพชีวิตของประชาชน	การศึกษา สํารวจวิเคราะห์วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน	เพื่อทราบถึงวิถีชีวิต สภาพความเป็นอยู่ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน	-การสำรวจชุมชน	-ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง -ชุมชนที่ยังประสบปัญหาความคาดหวังในการใช้ชีวิต	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		การพัฒนดัชนีดัชนีชี้วัดความสุขและการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับชุมชน	เพื่อกำหนด และจัดทำเป็นเกณฑ์ในการชี้วัดระดับคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน	-การวิจัยและพัฒนา	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	2. การเสริมสร้างขีด	การเพิ่มขีดความสามารถและทักษะในการบริหาร	เพื่อให้ชุมชนมีขีดความสามารถในการบริหาร	-การอบรมเชิงปฏิบัติการ -การทำ pilot Study	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาด้านการขาด	-สำนักงานปลัดกระทรวง

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
C1) ระบบการเงิน ชุมชนเข้มแข็ง	1. พัฒนาระบบ การเงินชุมชนให้ เข้มแข็ง	การพัฒนาระบบ การเงินชุมชนด้วย เทคนิคต่างๆ	เพื่อเสริมสร้างระบบ การเงินชุมชนให้มี ประสิทธิภาพ และ ประสิทธิผล	-การอบรมให้ความรู้เทคนิคด้านการ จัดทำบัญชี การบริหารการเงิน การ ตรวจสอบบัญชี และ การพัฒนา ระบบการบริหารการเงินชุมชน -การให้คำปรึกษา แนะนำ	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคงของ มนุษย์ สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
		ส่งเสริมการดำเนิน กิจกรรมของสถาบัน การจัดการเงินทุน ชุมชนด้วยหลักธรร มาภิบาล	เพื่อให้การดำเนิน กิจกรรมต่างๆของ สถาบันการจัดการ เงินทุนของชุมชนมีความ โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อการสร้าง ความ น่าเชื่อถือและสร้าง ความไว้วางใจ	-การจัดทำแผนแม่บทการ ดำเนินงานของสถาบันการจัดการ เงินทุน การสอดแทรกกิจกรรมเพื่อธรรงค์ การทุจริตคอร์รัปชั่น -การให้รางวัลกับบุคคลที่มี ธรรมาภิบาลในการทำงาน	-ชุมชนที่ยังประสบ ปัญหาด้านระบบ การเงิน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคงของ มนุษย์ สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
	2. เสริมสร้างข้อตกลง	การจัดทำกฎ กติกา	เพื่อเป็นแนวทางในการ	-การจัดทำมาตรฐาน การบริหาร	ชุมชนที่ยังประสบ	สถาบันพัฒนา

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การพัฒนาระบบการตรวจสอบระบบการเงินชุมชนด้วยมาตรการของชุมชน	เพื่อให้ชุมชนสามารถกำหนดรูปแบบ วิธีการตรวจสอบระบบการเงินชุมชนได้ด้วยตนเอง	-การอบรมเชิงปฏิบัติการ -การจัดตั้งและพัฒนากลไกในการตรวจสอบและส่งเสริมให้มีการตรวจสอบเกิดขึ้น	-ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
C2) กฎหมายที่เอื้ออำนวยต่อการจัดสรรทรัพยากร	1. การผลักดันการปฏิรูปกฎหมายด้านที่ดินเพื่อแก้ปัญหาความยากจนและสร้างความมั่นคงของมนุษย์	ส่งเสริมการจัดทำแผนแม่บทการปฏิรูปที่ดินโดยกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	เพื่อส่งเสริมให้เกิดการปฏิรูปที่ดินโดยชุมชนทั้งระบบเพื่อให้ชุมชนพึ่งตนเองได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน	-การประสานงาน -การจัดทำแผนแม่บท การปฏิรูปที่ดิน	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาการขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		ส่งเสริมกระบวนการปฏิรูปที่ดินโดยชุมชน	เปิดโอกาสให้ชุมชนสามารถเป็นผู้กำหนดรูปแบบการใช้ประโยชน์จากที่ดิน	-การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -การทำข้อตกลงร่วมกันกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง -การให้คำปรึกษา แนะนำ	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาการขาดโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากร	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		การศึกษา วิเคราะห์กฎหมายรวมถึงนโยบายที่เกี่ยวข้องกับ	เพื่อทำความรู้ ความเข้าใจและรู้เท่าทันข้อกฎหมายที่เป็น	-การศึกษา และวิเคราะห์กฎหมาย	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาการขาดโอกาส	สำนักงานปลัดกระทรวง

				-การจัดทำข้อเสนอพิจารณา ร่างแก้ไขกฎหมาย		
--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
	2. การบริหารจัดการการ จัดสรรและการ ใช้ประโยชน์จาก ทรัพยากร	การเสริมสร้างธรรมาภิบาลในการ จัดการและครอบครองที่ดิน	เพื่อให้การกำกับดูแล และ การจัดการครอบครอง ที่ดิน มีความเรียบร้อย ลดความขัดแย้งในเรื่อง ผลประโยชน์ โดยให้ ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม อย่างจริงจัง	-การสำรวจ และรวบรวม ข้อมูลการใช้ประโยชน์ จาก ที่ดินทั่วประเทศ -การจัดทำแผนแม่บทในการ จัดสรรและการครอบครอง ที่ดิน	ชุมชนที่ยังประสบ ปัญหาการขาดโอกาส ในการเข้าถึง ทรัพยากร	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ พัฒนาสังคมและ ความมั่นคงของ มนุษย์
		การจัดสรรสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดิน และการบริหารการใช้ที่ดินเพื่อ ผู้ เดือดร้อน	เพื่อให้สิทธิแก่ชุมชน ในการใช้ประโยชน์จาก ที่ดินเพื่อทำกิน	-การประสานและจัดสรร ที่ดินให้กลุ่มผู้เดือดร้อน -การผลักดันให้เกิดการ รับรองสิทธิชุมชนในการ จัดการทรัพยากรธรรมชาติ	- ชุมชนที่ยังประสบ ปัญหาการขาดโอกาส ในการเข้าถึง ทรัพยากร และกลุ่มผู้ เดือดร้อน ไม่มีที่ดินทำ กิน -ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
C3) วิธีคิด และวิธีการ ทำงานที่	1. เสริมสร้าง การวางกรอบ และทิศทางการ	การส่งเสริมการจัดทำแผนชุมชนสู่การ ปฏิบัติ	เพื่อให้ชุมชนมีแนวทาง ในการแก้ไขปัญหาและ พัฒนาชุมชนอย่างเป็น	-การถ่ายทอดความรู้และ จัดอบรมเชิงปฏิบัติการ -การส่งเสริมให้มีการจัดทำ	ชุมชนที่ยังประสบ ปัญหาการขาดวิธีคิด และวิธีการทำงานที่	สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิด การบูรณาการขับเคลื่อนแผนชุมชน เข้ากับหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อความ เข้มแข็งของชุมชนและเอาชนะความ ยากจน	เพื่อขยายแนวทางการ แก้ไขปัญหาและการ พัฒนาชุมชนให้ได้ในวง กว้าง	-การจัดเวทีแลกเปลี่ยน เรียนรู้ระหว่างชุมชนกับ ท้องถิ่น และส่วนราชการ	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สถาบันพัฒนา องค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
	2. พัฒนาวิธิตัด วิเคราะห์ กำหนดทางเลือกของชุมชน ด้วยชุมชน	เสริมสร้างกระบวนการคิด วิเคราะห์อย่างเป็นระบบผ่าน การจัดเวทีสาธารณะ	เพื่อเปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการคิดและหาแนวทางในการแก้ไข ปัญหาของชุมชนได้ด้วย ตนเอง	-การจัดเวทีและเปิดพื้นที่ สาธารณะในการแสดงออก ทางความคิดเห็น -การเสริมสร้างทักษะการคิด เชิงระบบ	-ชุมชนที่ไม่มี ความเข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์
C4) ระบบ สนับสนุนความ ยั่งยืนและลด ความเสี่ยง	1. พัฒนาระบบเฝ้าระวัง ชุมชน	ส่งเสริมระบบการติดตาม ความเสี่ยง	เพื่อให้เกิดการนำผลจาก การปฏิบัติงานในส่วน ต่างๆ มาทำการวิเคราะห์ และทบทวนการ ปฏิบัติงานเพื่อส่ง สัญญาณความเสี่ยง	-การพัฒนาระบบการ ติดตามความเสี่ยง -การจัดทำรายงาน สถานการณ์ความเสี่ยง ทาง สังคม	ชุมชนที่ยัง ประสบปัญหา ด้านความเสี่ยง ใน การพัฒนา ชุมชน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์
		ส่งเสริมการจัดทำแผนการ บริหารความเสี่ยงชุมชน	เพื่อป้องกันความเสี่ยง และโอกาสผิดพลาดที่ อาจเกิดขึ้นได้กับชุมชน	การบริหารความเสี่ยง	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์
	2. การเพิ่มขีดความสามารถ ของชุมชนในการบริหาร ความเสี่ยง	การเพิ่มขีดความสามารถใน การบริหารความเสี่ยงของ ชุมชนโดยเฉพาะความเสี่ยง	เพื่อเพิ่มศักยภาพของ ชุมชนในการบริหารความ เสี่ยงโดยเฉพาะความ	-การอบรมเชิงปฏิบัติการ -การสร้างศักยภาพของ ชุมชนในการบริหารความ	ชุมชนที่ยัง ประสบปัญหา ด้านความเสี่ยง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
D1) ทรัพยากร มนุษย์และผู้นำ การเปลี่ยนแปลง	1. การพัฒนาทรัพยากร มนุษย์และพัฒนาขีด ความสามารถผู้นำสู่ชุมชน เป็นสุขยั่งยืน	การพัฒนาศักยภาพ เสริมสร้างความเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลงให้แก่ผู้นำใน ระดับต่าง ๆ อย่างองค์รวม	เพื่อเสริมสร้างความรู้ ทักษะให้เกิดการ ปรับเปลี่ยนวิธีคิด พฤติกรรม รวมทั้ง ภาวะความเป็นผู้นำที่ มุ่งไปสู่ภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลง เพื่อเพิ่ม ประสิทธิผลในการ พัฒนาชุมชน	-การอบรม -การจำลองสถานการณ์ เพื่อทดสอบทักษะการเป็น ผู้นำการเปลี่ยนแปลง	-ชุมชนที่ยังขาดผู้นำ ที่มีความเข้มแข็ง -ผู้นำชุมชน ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย เจ้าหน้าที่ ภาครัฐ ภาคเอกชน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์
	2. การพัฒนาบุคลากรของ กระทรวงการพัฒนาสังคม และความมั่นคงของมนุษย์	การบ่มเพาะนักพัฒนา ปฏิบัติการสังคม	เพื่อการพัฒนาทักษะ ของบุคลากรของ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความมั่นคง ของมนุษย์ในการ ทำงานพัฒนาสังคมได้ อย่างเชิงรุกและมีความ เป็นมืออาชีพ	-การอบรม -การเพิ่มขีดความสามารถ และทักษะในการทำงาน พัฒนาสังคมร่วมกับชุมชน และกลุ่มคนได้อย่าง หลากหลาย -เสริมสร้างเทคนิคและ เครื่องมือการทำงาน ร่วมกับชุมชนและเทคนิค การพัฒนาสังคมใน	บุคลากรของ กระทรวงการพัฒนา สังคมและความ มั่นคงของมนุษย์ใน ส่วนภูมิภาค	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคม และความมั่นคง ของมนุษย์

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		เตรียมความพร้อมผู้นำ รุ่นใหม่สู่การพัฒนาชุมชนอย่างต่อเนื่อง	เพื่อการค้นหาและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่ให้มีทักษะพร้อมรับการดำเนินงานพัฒนาชุมชน	-การจัดกิจกรรมในรูปแบบต่างๆ เพื่อค้นหาผู้นำการเปลี่ยนแปลงรุ่นใหม่	-ผู้นำชุมชน ผู้นำกลุ่ม องค์กร เครือข่าย เจ้าหน้าที่ภาครัฐ ภาคเอกชน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
D2) ระบบสารสนเทศช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ	1. การบริหารจัดการระบบสารสนเทศชุมชนเพื่อยกระดับการพัฒนาสังคม	การเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการข้อมูลเพื่อการพัฒนาสังคม	การเชื่อมต่อสารสนเทศที่มีอยู่และการใช้ประโยชน์จากฐานข้อมูลที่มีอยู่เพื่อจัดทำเป็นสารสนเทศในด้านการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	-การวางระบบสารสนเทศเตือนภัย	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาด้านระบบสารสนเทศช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
	2. ส่งเสริมการนำข้อมูลสารสนเทศของชุมชนไปใช้เพื่อการพัฒนาสังคม	สนับสนุนการประยุกต์ใช้ระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) เพื่อการแสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาทางสังคม	เพื่อยกระดับการบริหารจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศชุมชนในการพัฒนาชุมชน	-การจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ (GIS) ที่แสดงให้เห็นถึงสถานการณ์และสภาพปัญหาทางสังคม เช่น GIS เรื่องการกระจายตัวและความครอบคลุมของระบบสวัสดิการชุมชน GIS ด้านเครือข่ายประชาสังคม GIS ในเรื่องของความขาดแคลนและการขาดที่อยู่อาศัยที่ถาวร GIS ในเรื่องของการขาดแคลนทรัพยากรและที่ดินทำกิน	ชุมชนที่ยังประสบปัญหาด้านระบบสารสนเทศช่วยสนับสนุนการตัดสินใจ	สำนักงานปลัดกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การส่งเสริมการพัฒนาตัวชี้วัดให้ครอบคลุมทุกมิติในระดับพื้นที่	เพื่อกำหนด และจัดทำเป็นเกณฑ์ในการชี้วัดถึงการมีระดับของการพัฒนาชุมชนและนำมาจัดทำเป็นฐานข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาการตัดสินใจเพื่อการพัฒนาชุมชน	-การวิจัย -ออกแบบและพัฒนาระบบฐานข้อมูล	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์
D3) องค์ความรู้ และร่วมกัน แลกเปลี่ยนเรียนรู้	1. การพัฒนากลไก การจัดการความรู้เพื่อการพึ่งพาตนเอง	การพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการพึ่งตนเองจากการถอดบทเรียนจากประสบการณ์เพื่อจัดการความรู้ตามบริบทของชุมชน	เพื่อเสริมสร้างการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการพึ่งตนเองของชุมชน	การถ่ายทอดประสบการณ์และบทเรียนไปสู่ชุมชนที่ ไม่มี ความเข้มแข็ง	ชุมชนที่ประสบปัญหาด้านกระบวนการเรียนรู้	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและ ความมั่นคง ของมนุษย์
		การจัดประชุมวิชาการเรื่องของการแก้ไขปัญหาความยากจนและการสร้างความ	เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนองค์	การจัดประชุมวิชาการ	ชุมชนที่ประสบปัญหาด้านกระบวนการเรียนรู้	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		การจัดประชุมวิชาการเรื่องของการแก้ไขปัญหาความยากจนและการสร้างความเป็นธรรมในสังคม	เพื่อรวบรวมองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนองค์ความรู้เพื่อต่อยอดองค์ความรู้ใหม่	การจัดประชุมวิชาการ	ชุมชนที่ประสบปัญหาด้านกระบวนการเรียนรู้	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	2. ส่งเสริมการบริหารจัดการความรู้ของชุมชน	การพัฒนาและจัดตั้งศูนย์เรียนรู้เพื่อรวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของชุมชน	เพื่อการรวบรวมและยกระดับองค์ความรู้ของชุมชนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชน	-การจัดทำ Web block เรื่องการจัดการความรู้เพื่อให้ชุมชนเข้าถึงได้ -	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ระหว่างชุมชน	เพื่อให้เกิดแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์จากการทำงาน	การจัดให้มีชุมชน นักปฏิบัติการ (Community of practice : Cop) ในระดับพื้นที่ จังหวัด และภาค	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนา สังคมและความมั่นคง

--	--	--	--	--	--	--

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
D4) วิจัยและพัฒนานวัตกรรมสังคม	1. การพัฒนากลไกการทำงานวิจัย	การเสริมสร้างนักวิจัยชุมชนเพื่อต่อยอดองค์ความรู้การพัฒนาชุมชนอย่างสร้างสรรค์	เพื่อส่งเสริมให้มีโครงการวิจัยในระดับชุมชนโดยนักวิจัยในชุมชน	-การวิจัย -การสนับสนุนองค์ความรู้ -การประกวดนวัตกรรมทางสังคมที่เน้นการแก้ไขปัญหาความยากจนและสร้างความเป็นธรรมที่มีชุมชนเป็นฐาน	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
		การส่งเสริมเครือข่ายงานวิจัย	เพื่อการประสานและสร้างความร่วมมือในการทำงานวิจัยร่วมกับสถาบันการศึกษาให้มีสถาบันการวิจัยทางสังคมเพื่อการพัฒนาสังคม	-การประสานและสร้างความร่วมมือทางการวิจัย -การสนับสนุนจัดตั้งสถาบันวิจัยทางสังคม -การสนับสนุนองค์ความรู้ -การสนับสนุนงบประมาณในการทำวิจัย	-ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง -สถาบันการศึกษา -กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
	2. ส่งเสริมและพัฒนาความรู้ใหม่เพื่อสร้างนวัตกรรมทางสังคม	การถ่ายทอดบทเรียนจากประสบการณ์งานวิจัยชุมชนต้นแบบสู่การพัฒนาชุมชน	เพื่อส่งเสริมให้เกิดการต่อยอดองค์ความรู้ที่ได้มาจากการนำผลการวิจัยมาใช้ในการพัฒนาชุมชน	การถอดบทเรียนนวัตกรรมทางสังคมจากต่างประเทศ	ชุมชนที่มีความเข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์

ตารางแสดงรายละเอียดมาตรการตามข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์

เป้าประสงค์	มาตรการ	โครงการ	วัตถุประสงค์	แนวทางการดำเนินงาน	กลุ่มเป้าหมาย	หน่วยงาน
		ส่งเสริมและสนับสนุน การทำวิจัยชุมชน	เพื่อส่งเสริมให้เกิดการใช้ งานวิจัยเป็นเครื่องมือใน การพัฒนาชุมชน	การวิจัย	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์
D5) สื่อสารเพื่อ การพัฒนาอย่าง เข้าใจ	1. สร้างกระบวนการสื่อสาร ชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพื่อขับเคลื่อนการ เปลี่ยนแปลงสังคม	การพัฒนาระบบและ ปรับปรุงการสื่อสาร แบบ มีส่วนร่วม	เพื่อการพัฒนาและ ประสานช่องทางการ สื่อสารให้เกิดกระบวนการ ไหลเวียนข้อมูล เกิดการ กระจายข้อมูล และการ แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ได้อย่างทั่วถึงและเท่า เทียมกัน	การออกแบบและพัฒนา กระบวนการสื่อสารแบบ มีส่วนร่วม	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์
	2. การพัฒนาสื่อท้องถิ่น	การบ่มเพาะ อาสาสมัครนักข่าว ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนา สังคม	เพื่อกระตุ้นให้เกิดการ สื่อสารสาธารณะ	การจัดกิจกรรม อาสาสมัครนักข่าวท้องถิ่น	ชุมชนที่มีความ เข้มแข็ง	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ พัฒนาสังคมและความ มั่นคงของมนุษย์
		การผลิตสารและสร้าง ความเข้าใจในการ พัฒนาเพื่อให้เกิดการ	เพื่อการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ รวมทั้งทักษะ ในการผลิตสารให้มี	การอบรมเชิงปฏิบัติการ	ชุมชนที่ประสบ ปัญหาด้านการ สื่อสารชุมชน	สำนักงาน ปลัดกระทรวง การ พัฒนาสังคมและความ

--	--	--	--	--	--	--

7. ข้อพิจารณาในการนำข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคมที่จัดทำขึ้นมาจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลสถานการณ์ที่เป็นอยู่ ประกอบกับสภาพที่ควรจะเป็นจากพื้นที่กรณีศึกษาทั่วประเทศ ถึงแม้ว่าข้อมูลดังกล่าวไม่อาจเป็นตัวแทนของสถานการณ์และสภาพทั้งหมดได้ แต่ก็ถือได้ว่าเป็นภาพสะท้อน (Reflection) ที่สามารถนำไปสู่การสังเคราะห์ข้อเสนอเพื่อเป็นกรอบที่กำหนดทิศทางและแนวทางในการพัฒนาสังคมของประเทศได้

แต่อย่างไรก็ตามการจะทำให้ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวเกิดผลในทางปฏิบัติและบรรลุเป้าประสงค์ในการสร้างสังคมที่เป็นธรรมและเสมอภาคนั้นจำเป็นต้องคำนึงถึงเงื่อนไขในการขับเคลื่อนข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งมีข้อพิจารณา 5 ประการดังนี้

7.1) จุดเน้นของข้อเสนอ (Focal Point)

หากพิจารณาข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวอย่างถี่ถ้วนจะพบว่าข้อเสนอทั้งสองมุ่งไปสู่การสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคมโดยการแก้ไขปัญหาคความยากจนและ การเข้าถึงทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการยังชีพและประกอบอาชีพ โดยมีจุดเน้นที่สำคัญร่วมกัน 5 ประเด็นคือ 1) การใช้แผนชุมชนเป็นเครื่องมือนำทางการพัฒนาสังคมในระดับชุมชน 2) การเสริมสร้างความเข้มแข็งให้ระบบสวัสดิการชุมชนเพื่อหนุนเสริมความมั่นคงในชีวิต 3) การพัฒนาระบบกองทุนเพื่อการประกอบอาชีพ จากการออมเพื่อสร้างโอกาสในการเป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ 4) การสร้างความมั่นคงในการมีที่อยู่อาศัยในสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวย และ 5) การเสริมโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรที่เป็นปัจจัยหลักในการ ประกอบอาชีพโดยเฉพาะสิทธิการใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อการเกษตรกรรมของชุมชน ซึ่งในการขับเคลื่อน การปฏิบัติตามข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ ผู้วิจัยได้เสนอคู่มือการปฏิบัติงานโดยมีเนื้อหาครอบคลุมประเด็นดังกล่าวแล้ว แต่อย่างไรก็ตามควรนำประเด็นทั้ง 5 ไปใช้เลือกโครงการที่ปรากฏอยู่ในข้อเสนออย่างน้อย ประเด็นละ 1 โครงการให้เป็นโครงการสำคัญ (Flagship Project) ที่ต้องดำเนินการให้ประสบความสำเร็จ

7.2) กลไกในการขับเคลื่อนข้อเสนอ (Mechanism)

การดำเนินการตามข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์จำเป็นต้องมีการกำหนดกลไกในการขับเคลื่อนให้ชัดเจน เพื่อเป็นศูนย์รวมความรับผิดชอบ (Responsibility Center) ที่ใช้ผลสัมฤทธิ์ในภาพรวมเป็นเครื่องมือวัดผลความสำเร็จในการดำเนินงาน ซึ่งกลไกในการขับเคลื่อนข้อเสนอสมควรกำหนด ใน 2 ระดับ คือ ระดับมหภาคซึ่งกำกับดูแลการแปลงนโยบายและยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติ และติดตามประเมินผลความสำเร็จ และระดับจุลภาคทำหน้าที่ระดมสรรพกำลังในระดับพื้นที่เพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมและโครงการต่างๆ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

กลไกระดับมหภาค หรือ คณะกรรมการกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคม มีบทบาทหน้าที่ในการผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายให้เป็นวาระเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ และผลักดันให้เกิดการแปลงยุทธศาสตร์ไปสู่แผนงานและโครงการในหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งติดตามความก้าวหน้าของการดำเนินงานและประเมินผลสัมฤทธิ์ของนโยบายและยุทธศาสตร์โดยรายงานให้รัฐบาลและสาธารณชนได้รับทราบ

คณะกรรมการกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคม ควรประกอบไปด้วยผู้แทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ กระทรวงมหาดไทย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กรมการพัฒนาชุมชน และกรมที่ดิน) กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม) กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กรมอุทยานแห่งชาติ สัตว์ป่าและพันธุ์พืช และกรมป่าไม้) และกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพหลัก

กลไกระดับจุลภาค หรือ คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคมระดับพื้นที่ มีบทบาทหน้าที่ในการจัดทำแผนปฏิบัติการในระดับพื้นที่ ประสานการทำงาน การสร้างการมีส่วนร่วม และระดมความร่วมมือในการจัดกิจกรรมและโครงการที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะกิจกรรมและโครงการที่สอดคล้องกับข้อเสนอเชิงนโยบาย และข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ การติดตามและรายงานผลการดำเนินงานให้คณะกรรมการกำกับนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคมได้รับทราบ

คณะทำงานขับเคลื่อนการพัฒนาสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคมระดับพื้นที่ควรกำหนดให้มีในทุกจังหวัด โดยประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง คือ ส่วนราชการในภูมิภาคที่เป็นตัวแทนของหน่วยงานที่ปรากฏรายชื่ออยู่ในคณะกรรมการกำบนโยบายและยุทธศาสตร์ การพัฒนาสังคมเพื่อเสริมสร้างความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคม โดยมีสำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์จังหวัดเป็นเจ้าภาพหลักในคณะทำงาน ทั้งนี้ในคณะทำงานดังกล่าวนี้จะมีภาคร่วมดำเนินการจากภาคส่วนต่างๆ ในพื้นที่ด้วย คือ สถาบันอุดมศึกษาในพื้นที่ในฐานะภาควิชาการ และองค์กร ภาคประชาสังคมในฐานะภาคปฏิบัติ

ในการปฏิบัติการขับเคลื่อนการพัฒนา คณะทำงานข้างต้นจะต้องประสานและเข้าไปหนุนเสริมการทำงานในระดับชุมชนโดยเชื่อมโยงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กลุ่มต่างๆ องค์กรและเครือข่าย ในชุมชน โดยไม่ครอบงำ แต่มุ่งเน้นการเสริมสร้างความเข้มแข็ง (Empowerment) ให้ชุมชนเกิดความสามารถในการจัดการปัญหาและพึ่งพาตนเองได้

7.3 ปัจจัยเงื่อนไขในการนำข้อเสนอไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงาน

การนำข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ไปแปลงเป็นแผนงานและโครงการเพื่อดำเนินการ จำเป็นต้องเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงและความแตกต่างของสถานการณ์ในแต่ละพื้นที่ด้วย โดยเฉพาะมาตรการ หรือแนวทางที่ปรากฏในข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์อาจกำหนดเป็นกรอบงาน โดยเลือกพื้นที่ที่สภาพปัญหาหรือความต้องการเหมาะสมสอดคล้องกับมาตรการนั้น ดังนั้นจึงต้องอาศัยการประยุกต์โดย ไม่ใช่ “การเหวี่ยงแห” ในการปฏิบัติ

กล่าวได้ว่าปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขในการพิจารณาการประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความแตกต่างของแต่ละพื้นที่ ประกอบด้วย

สถานการณ์ปัญหาของชุมชน (Problem) เป็นข้อเท็จจริงที่ต้องพิจารณาก่อนเนื่องจากมาตรการในข้อเสนอมีทั้งลักษณะพัฒนาต่อยอด และลักษณะที่แก้ไขปัญหาก็ต้องจำแนกสถานการณ์ของชุมชนก่อน หากชุมชนไม่ได้มีปัญหาหรือมีฐานเดิมอยู่แล้วก็ควรนำมาตรการที่มีลักษณะพัฒนาต่อยอดไปดำเนินการ แต่ถ้าเป็นชุมชนที่ประสบปัญหาซึ่งสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ด้าน คือ ปัญหาการขาดแคลนที่ดินทำกิน ปัญหาการขาดโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุนประกอบอาชีพ ปัญหาการขาดความมั่นคงในที่อยู่อาศัย และปัญหาการขาดความมั่นคงในการดำเนินชีวิต ก็ต้องเลือกใช้มาตรการในลักษณะแก้ไขปัญหามาดำเนินการ ซึ่งปัญหาดังกล่าวนี้อาจเกิดขึ้นเพียงอย่างเดียวหนึ่งหรือเกิดขึ้นพร้อมกันขึ้นอยู่กับความซับซ้อนของชุมชนนั้นๆ การจัดมาตรการลงไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชนแต่ละชุมชนจึงอาจมีลักษณะเป็นชุดที่แตกต่างกันไปได้ (Program)

สภาพความเข้มแข็งของชุมชน (Potential) เป็นเงื่อนไขที่ต้องให้ความสนใจเนื่องจากความเข้มแข็งหรือความอ่อนแอของชุมชนเป็นสภาพภายในที่นำไปสู่การกำหนดกลวิธีในการปฏิบัติงาน หากชุมชนมีสภาพความเข้มแข็ง การปฏิบัติงานตามมาตรการในข้อเสนอจะอาศัยวิธีการหนุนเสริมและยกระดับขีดความสามารถ หากชุมชนมีความอ่อนแอการปฏิบัติจะอาศัยการเข้าไปช่วยเหลือและสร้างศักยภาพแทน ซึ่งสภาพความเข้มแข็งของชุมชนสังเกตได้จากการมีทุนใน 4 มิติ ประกอบด้วย 1) ทุนมนุษย์ คือ ความสามารถในการพึ่งพาตนเองของคนในชุมชน และความสามารถในการนำพาชุมชนของผู้นำ 2) ทุนทางสังคม คือ การมีส่วนร่วมการทำกิจกรรมของคนในชุมชน และการรวมกลุ่มเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งพาอาศัยกัน 3) ทุนทางวัฒนธรรม คือ ประเพณีและวิถีปฏิบัติที่เชื่อมร้อยคนในชุมชนให้ผูกพันกัน และภูมิปัญญาในท้องถิ่นที่สามารถต่อยอด และสร้างมูลค่าเพิ่ม และ 4) ทุนทางธรรมชาติ คือ การมีทรัพยากรธรรมชาติที่เป็นปัจจัยพื้นฐานในการ ประกอบอาชีพ และการมีสิ่งแวดล้อมที่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดี ดังนั้น การประยุกต์ใช้มาตรการต่างๆ ไปสู่ การปฏิบัติต้องคำนึงถึงการปรับเปลี่ยนปัจจัยที่เป็นเงื่อนไขดังกล่าวให้มีความพร้อมและสนับสนุนการขับเคลื่อนการพัฒนาด้วย

7.4 ตัวชี้วัดผลความก้าวหน้าและความสำเร็จ

เมื่อมีการผลักดันข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวไปสู่การปฏิบัติ จำเป็นต้องมีการติดตามความก้าวหน้าและผลสำเร็จจากการดำเนินการที่สามารถสะท้อนความเป็นไปได้อย่างชัดเจนและเป็นจริง กล่าวคือ ในการติดตามและประเมินผลความสำเร็จตามข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์นั้นต้องมีตัวชี้วัดผลการดำเนินงานที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงและผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาในด้านความมั่นคงทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นฐานการดำรงชีวิตของชุมชน และเป็นฐานของความเป็นธรรมและความเสมอภาคในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับความยากจนและการเข้าถึงทรัพยากรที่สำคัญ ตัวชี้วัดดังกล่าวนี้อาจเรียกว่าตัวชี้วัดผลการดำเนินงานการพัฒนาสังคมเพื่อความเป็นธรรมและความเสมอภาคทางสังคม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตัวชี้วัดด้านเศรษฐกิจ มุ่งเน้นการสะท้อนภาพความมั่นคงและโอกาสในการประกอบอาชีพ มีตัวชี้วัด 2 องค์ประกอบ คือ การกระจายรายได้ ภาวะรายได้และหนี้สิน และความเข้มแข็งของแหล่งทุนในระดับชุมชน

ตัวชี้วัดด้านสังคม มุ่งเน้นการสะท้อนภาพความมั่นคงและโอกาสในการดำเนินชีวิต มีตัวชี้วัด 3 องค์ประกอบ คือ ความทั่วถึงของการออมเพื่อสวัสดิการในระดับชุมชน การมีที่อยู่อาศัยของตนเองที่มั่นคงเป็นหลักแหล่ง และการมีสภาพแวดล้อมในการอยู่อาศัยที่เอื้อต่อการมีคุณภาพชีวิตที่ดี

ตัวชี้วัดด้านสิ่งแวดล้อม มุ่งเน้นการสะท้อนภาพความมั่นคงและโอกาสในการเข้าถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีตัวชี้วัด 2 องค์ประกอบ คือ สิทธิการใช้ประโยชน์ในที่ดินทำกินและความสามารถในการจัดการทรัพยากรของชุมชน

7.5 สภาพบังคับของข้อเสนอ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ดังกล่าวถือเป็นอีกทางเลือกหนึ่ง (Alternative) ในการแก้ไขปัญหาที่เกิดจากการวิเคราะห์ และสังเคราะห์ข้อมูลจากหลักฐานทางวิชาการและการสะท้อนสภาพความเป็นจริงจากระดับพื้นที่ แต่อย่างไรก็ตามทางเลือกจะไม่เกิดผลสำเร็จใดๆ เลย หากไม่ได้รับการเลือกและแปลงไปสู่การปฏิบัติ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือข้อเสนอเหล่านี้ต้องมีสภาพบังคับให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการโดยถือเป็นภารกิจที่สำคัญและมีความเร่งด่วน

การทำให้ข้อเสนอมีสภาพบังคับนั้นอาจทำได้ในหลายลักษณะ เช่น การผลักดันให้เป็นวาระแห่งชาติ การกำหนดเป็นกฎเกณฑ์เฉพาะ การนำข้อเสนอไปผนวกเป็นส่วนหนึ่งของนโยบายที่ประกาศโดยรัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐ การนำข้อเสนอไปประกอบการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น ซึ่งการทำให้ข้อเสนอมีสภาพบังคับตามที่กล่าวมานี้อาจเป็นการใช้ทั้งหมดหรือใช้บางส่วนของข้อเสนอก็ได้ แต่อย่างไรก็ตาม สภาพบังคับจะนำไปสู่การปฏิบัติและเกิดผลสำเร็จได้ต้องมีเงื่อนไขประกอบที่สำคัญคือ เมื่อข้อเสนอมีสภาพบังคับแล้วจะต้องมีการจัดสรร

